

VÝUKA K UDRŽITELNÉ MOBILITĚ NA ŠKOLÁCH

dopady opatření na:

kongesce

emise

hluk

Popis opatření:

S prudkým rozvojem automobilismu v posledních desetiletích roste také důležitost osvěty o tom, jak doprava ovlivňuje životní prostředí a zdraví lidí. Dopravní výchova v mateřských a základních školách se však donedávna soustřeďovala zejména na oblast bezpečnosti silničního provozu. V posledních letech vznikla řada výukových materiálů pro školy, které se zaměřují také na negativní efekty dopravy a možnosti jejich snižování.

Projekt OP VK MŠMT „Vzdělávání mládeže k udržitelné dopravě“ – pro 2. stupeň ZŠ a SŠ (odborná témata: fragmentace krajiny dopravní infrastrukturou a využívání území, zdravotní rizika dopravy a možnosti jejich snižování, bezpečnost a nehodovost v dopravě a prevence, udržitelná mobilita, chytrá města, možnosti zavádění nástrojů udržitelné mobility do praxe). V rámci projektu byly vytvořeny sylaby a návrhy projektů badatelsky orientované výuky, metodické listy pro pedagogy a pracovní listy pro žáky a studenty a terminologický slovník.

Management udržitelné mobility na školách (Oživení, o. s.) – hlavním cílem projektu bylo přispět ke zlepšení životního prostředí v Praze a jiných městech, a to podporou udržitelné dopravy¹.

Vzdělávací program Auto*Matu „Udržitelně do školy“ – je založen na zážitkových aktivitách pro děti od čtyř do patnácti let. Od roku 2009 si našel cestu již do 157 škol, absolvovalo jej více než sedm tisíc žáků. Celkem 150 pedagogů absolvovalo školení v metodice výchovy k udržitelné dopravě. V roce 2010 získal záštitu ministra školství. V posledních dvou letech se projekt šířil i do škol v okolních zemích – na Slovensku a v Polsku.² Návrhy aktivit: např. žáci počítají, kolik projede kolem školy aut, hledají nejvhodnější cestu do školy, podle map srovnávají dnešní hustotu provozu s minulostí, učí se popsat jízdní kolo v angličtině, navrhují dopravní značky, zjišťují, jak doprava ovlivňuje každodenní život, organizují cyklojízdu atd.

ZOOM – Děti v pohybu – evropská kampaň pro ochranu klimatu a rozvoj šetrné mobility dětí, navazuje na program Bezpečné cesty do školy. Kampaň cílí na děti ve věku 4 až 12 let i jejich rodiče, snaží se je motivovat k častějšímu využívání šetrných druhů dopravy a hravou formou děti seznámit s tématem ochrany klimatu. Součástí kampaně v ČR je také soutěž ve sbírání „zelených stop“.³

¹ <http://www.projektymzp.cz/zaverecne-zpravy/detail?rok=2010&cislo=264>

² <https://auto-mat.cz/projekt/vzdelavani>

³ <https://ekoskola.cz/detail/cz/startuje-evropska-kampan-zoom-deti-v-pohybu-2017>

Zelené kilometry (Auto*Mat) – akce je určena pro žáky mateřských škol a 1. stupně základní školy, je vyhlašována v rámci celoevropské kampaně ZOOM. Jejím cílem je pomoci dětem vykonávat každodenní cesty ekologickým způsobem a hravou formou je seznámit s tématem ekologie dopravy. Děti mohou cestovat samostatně nebo v doprovodu rodičů. Sběr zelených kilometrů jim pomáhá si uvědomit, co můžeme udělat pro ochranu životního prostředí a svého okolí⁴.

Využití metody LARP v dopravní výchově: <http://trafficklarp.cdv.cz/cz/>.

Ekoškola – tématem udržitelné dopravy se zabývá také mezinárodní program Ekoškola, který je určen mateřským, základním a středním školám. Program Ekoškola v České republice koordinuje vzdělávací centrum TEREZA. V rámci tématu Doprava žáci pořádají osvětové kampaně za využívání veřejné hromadné dopravy nebo organizují cyklistické dny. Mohou také měřit výši hluku z automobilové dopravy v okolí školy pomocí hlukoměrů a výsledky poté prezentovat představitelům města⁵.

Sdružení TEREZA vydalo v roce 2012 k výuce dopravních témat na základních a středních školách Metodiku pro učitele včetně příloh. Metodika se zaměřuje na témata Dopravní průzkum ve třídě, Dopravní stavby v našem okolí, Asfaltování krajiny v našem okolí, Emise škodlivin z dopravy, Uhlíková stopa dopravy, Alternativní a fosilní paliva, Biopaliva, Ropa jako fosilní zdroj energie, Hluk a protihluková opatření, Plánování akce na Den bez aut.

⁴ <https://auto-mat.cz/projekt/vzdelavani/zelene-kilometry>

⁵ <https://ekoskola.cz>

Investor / provozovatel:

Veřejný sektor

Soukromý sektor

Spolupráce soukromý a veřejný sektor

Geografická či jiná specifika:

Žádná

Inovační aspekty – kontext SMART City:

- * Možnost využít moderní technologie k výuce, elektronické materiály, práce žáků, studentů a pedagogů v online prostředí

Ekonomické aspekty:

Nízkonákladové

Hlavní dopady opatření:

Dopady na modal split

Výuka a kampaně motivují děti využívat ke svým cestám častěji udržitelné způsoby dopravy (chůze, kolo či koloběžku, veřejnou dopravu, případně spolujízdu se spolužáky).

Dopady na životní prostředí

Zvýšení povědomí dětí o vlivu dopravy na životní prostředí, podpora forem dopravy, které jsou šetrnější k životnímu prostředí (chůze, jízda na kole či veřejnou dopravou).

Dopady na dopravní nehody

Výuka k udržitelné mobilitě ve školách může být spojena s mapováním bezpečných cest do škol. Místa, která děti vnímají jako nebezpečná při cestách do školy, pak mohou být ve spolupráci s místní samosprávou a policií upravena pro zvýšení bezpečnosti.

Dopady na zdraví

Cesty do školy pěšky nebo na kole pomáhají předcházet obezitě u dětí a celkově mají pozitivní vliv na jejich zdraví. Pomáhají dětem budovat zdravé návyky a využívat pro své cesty pohyb vlastní silou.

Sociální a ekonomické dopady

Zlepšení zdraví a kvality života dětí.

Dopady na dopravní zátěž, kongesce, dopravní proudy atd.

Méně dětí dovezených do školy autem znamená také snížení dopravního provozu v blízkosti školy, což přispívá k lepší přehlednosti a bezpečnosti nejbližšího okolí školy.

Vztah k dalším dopravním opatřením:

Vhodné doplnit o opatření Bezpečné cesty do škol, které pomůže zmapovat problémová místa při cestách do školy a navrhnout jejich řešení pro větší bezpečnost dětí.

Situace v ČR:

V ČR je řada iniciativ, které se snaží zavést a podpořit výuku k udržitelné mobilitě ve školách (viz Popis opatření). Tato látka však není v osnovách zavedena a je pouze na iniciativě a ochotě konkrétní školy, zda bude toto téma vyučovat.

Příklady dobré praxe:

Litoměřice jsou příkladem města, které samo výuku k udržitelné mobilitě iniciovalo. Středisko ekologické výchovy SEVER ve spolupráci s Městem Litoměřice vydalo v roce 2018 vzdělávací materiály pro 2. stupeň ZŠ „Udržitelná mobilita a elektromobilita“ (Svobodová, 2018). Kapitola Úvodní program Mobilní svět seznamuje žáky s výhodami a nevýhodami jednotlivých dopravních prostředků a negativními vlivy dopravy na zdraví a životní prostředí. Kapitola Cestovní kancelář se věnuje zásadám udržitelného cestovního ruchu, další kapitoly pak činnosti krajské hygienické stanice v souvislosti s dopravou, Reklamní agentura, Svět záchranářů, Elektromobilita – srovnání elektromobilů a aut se spalovacími motory. U každé kapitoly je uvedena časová dotace, cílová skupiny (ročník ZŠ), cíle a pomůcky.

Foto:
Vzdělávací materiály Udržitelná mobilita a elektromobilita
(autorka P. Svobodová)

Zdroj:
<https://www.litomericedostupnevsem.cz>

Zajímavé internetové odkazy k opatření:

Vzdělávání mládeže k udržitelné dopravě: <https://www.vmud.cz>

Použitá literatura:

ČIHÁKOVÁ, K. (2012). Metodika pro učitele a přílohy. *Učební celky pro 1. a 2. stupeň ZŠ a SŠ*. Dostupné z: https://ekoskola.cz/_files/userfiles/final_nahledy/final_verze_publicaci/6-Doprava_zkracena.pdf.

SVOBODOVÁ, P. (2018). *Vzdělávací materiály pro 2. stupeň ZŠ Udržitelná mobilita a elektromobilita*. [Metodika a pracovní listy na vybraná témata udržitelné mobility a elektromobility.] Středisko ekologické výchovy SEVER a Město Litoměřice, 2018. Dostupné z: https://www.litomericedostupnevsem.cz/media/cache/file/0a/metodika_ZS_udrzitelna_mobilita_elektromobilita_DEF.pdf.